

MLJEKARSTVO

LIST ZA UNAPREĐENJE MLJEKARSTVA

God. XV

AUGUST, 1965.

BROJ 8

Dipl. inž. Matej Markeš, Zagreb
Prehrambeno-tehnološki institut

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA UDRUŽENJA MLJEKARSKIH RADNIKA SRH

(22. VI 1965.)

Nakon izbora skupštinskih organa skupštinu — kojoj je prisustvovao srazmjerno mali broj članova — vodio je u ime radnog predsjedništva inž. Lazo Trbić.

Skupštini su podnijeti referati:

- O radu mljekara SRH u god. 1964. (inž. Fažo)
- O radu i stanju Udruženja (inž. Markeš)
- O »Mljekarstvu« i »Mljekarskom listu« (inž. Kaštelan).

Izvode iz referata o radu mljekara donosimo na posebnom mjestu u ovom broju lista.

U referatu o radu Udruženja istaknuto je da je upravni odbor tokom prošle godine na svojim sjednicama razmatrao aktuelnu problematiku članstva i mljekara, napose:

— mjere za unapređenje proizvodnje mlijeka na društvenom i privatnom sektoru;

- mjere za unapređenje organiziranog prometa mlijeka;
- mjere za poboljšanje ekonomskog položaja mljekara;
- problematiku izobrazbe stručnih mljekarskih kadrova;
- otkupne cijene, premije i regrese za mlijeko;
- opskrbu mljekara kritičnim reprodukcionim materijalima;
- potrebu poslovnog udruživanja mljekara SRH i dr.

Udruženje je, u toku god. 1964., izradilo analizu poslovanja mljekara za razdoblje 1958/63. i perspektivni plan razvoja mljekarske industrije za razdoblje 1964—70. Na proširenim sastancima u Udruženju, Zavodu za plan i Republičkoj privrednoj komori organizirane su diskusije o planu.

Izdavačka djelatnost Udruženja u 1964. obuhvatila je

- mjesečnik »Mljekarstvo« (tiraža 1000 primjeraka)
- mjesečnik »Mljekarski list« (tiraža 10—13000 primjeraka)
- disertaciju inž. Đ. Dokmanovića: »Aktuelni ekonomski problemi proizvodnje, potrošnje i prometa mlijekom u Jugoslaviji«
- skripta za ložače
- zidni kalendar (za proizvođače) 20.000 primjeraka.

Pored toga Udruženje je organiziralo ekskurziju u Italiju s 27 učesnika, koji su obišli mljekare u Milanu, Reggio Emilii, Padovi i Udinama.

Udruženje je održavalo kontakte s mljekarama u SRH, a povremeno s Poslovnim udruženjem za mlekarstvo u Beogradu, Institutom za mlekarstvo u Beogradu, Republičkim Zavodom za plan, Privrednom komorom SRH i Sindikatom pružajući tražene informacije i podatke.

Udruženje je na početku godine brojilo 296 članova, tokom godine pristupilo je 20, tako da je broj članova na kraju godine 1964. iznosio 316. Od toga je individualno učlanjeno 301 i 15 mljekara. Stanje članstva po republikama je slijedeće: Hrvatska 274, Srbija 19, BiH 19, Slovenija 3, Makedonija 1.

Nakon podnijetih referata otvorena je diskusija u kojoj je, kao i u referatima, razmatrana aktuelna problematika mljekara i Udruženja, kao i mjere za daljnje unapređenje rada.

U novi Upravni odbor Udruženja izabrani su:

1. inž. Mijo Fažo, Zagreb
2. inž. Matej Markeš, Zagreb
3. inž. Juraj Čičmak, Županja
4. inž. Lazo Trbić, Osijek
5. Stanko Novaković, Beli Manastir
6. inž. Nevenka Vuković, Split
7. dr. Dimitrije Sabadoš, Zagreb
8. dr. Davor Baković, Zagreb
9. Mijo Đogić, Zagreb
10. inž. Ljerković, Veliki Zdenci
11. Andrija Milošević, Rovišće

Nadzorni odbor:

1. Ljudevit Dvoržak, Zagreb
2. inž. Stjepan Đanić, Nova Gradiška
3. dr. Đuro Dokmanović, Zagreb

Sud časti:

1. inž. Danko Salopek, Zagreb
2. Drago Ključarić, Zagreb
3. Andrija Hosu, Osijek

Na osnovu referata i diskusije donijeti su **ovi**

z a k l j u č c i:

1 .Proizvodnja mlijeka na društvenom sektoru

Odlukom o premiranju mlijeka na društvenom sektoru, poboljšanjem pariteta cijena mlijeko-meso u korist mlijeka i primjenom uzgojno-seleksijskih mjera stvaraju se uvjeti za daljnja pozitivna kretanja u društvenoj proizvodnji mlijeka.

Kroz sistem kreditiranja i opremanja potrebno je podržavati orijentaciju kombinata za intenzifikaciju proizvodnje mlijeka i izgradnju modernih krupnih mlječnih farmi s maksimalno mehaniziranim procesom proizvodnje mlijeka.

U svrhu povećanja fonda mlječnih krava prevođenjem junica u krave, odnosno obrtnih u osnovna sredstva potrebno je putem banke osigurati posebna sredstva bez vlastitog učešća.

2. Kooperacija u proizvodnji mlijeka

U proizvodnji mlijeka između individualnih proizvođača i mljekara nema razrađenog dugoročnog ugovornog sistema kooperacije.

U tom cilju potrebno je da se poduzeća mljekarske industrije, kako ona u sastavu kombinata, tako i samostalna, razvijaju kao nosioci i organizatori kooperacije s individualnim proizvođačima. Dugoročna ugovaranja bi djelovala na formiranje robnih proizvođača pa i specijaliziranih sela za proizvodnju mlijeka.

Postojeći propisi o kratkoročnom kreditiranju kooperacije u proizvodnji mlijeka ne odgovaraju potrebnim ulaganjima u stočni fond. S tim u vezi predlaže se, da se uz dosadašnju praksu ulaganja u kooperaciju s individualnim proizvođačima uz fondove mljekara i zadržava osiguravaju i bankovna sredstva za dugoročnije kreditiranje kooperacije za unapređenje proizvodnje mlijeka i uz što povoljniju kamatnu stopu. Proizvođači bi se prilikom podizanja takvog kredita trebali obvezati da će osim otplate kredita u roku od 3—5 godina isporučivati i mlijeko.

3. Rajonizacija proizvodnje i otkupnih područja

Značajnu kočnicu u razvoju proizvodnje mlijeka pod optimalnim ekonomskim uvjetima predstavlja nedovoljno definirana politika u unapređenju pojedinih oblika stočne proizvodnje. Forsiranje proizvodnje mesa u izrazito mljekarskim područjima otežava i usporava unapređenje mljekarske proizvodnje.

Kao baza za dugoročnije i uspješnije akcije na unapređivanju proizvodnje mlijeka predlaže se rajonizacija otkupnih područja pojedinih mljekara.

Mljekare bi trebale biti nosioci svih akcija na unapređenju proizvodnje i prometa mlijeka na svojem otkupnom području nezavisno o tome, da li se radi o proizvođačima društvenog ili individualnog sektora. One bi se ujedno trebale obavezati da obrade čitavo područje. Takvim otkupnim područjima mljekara trebala bi biti prekrivena čitava SR Hrvatska. Time bi bilo omogućeno jasnije sagledavanje potrebnih postojećih i novih kapaciteta mljekara, a društvena odgovornost mljekara, ne samo u odnosu na tržište, nego i u odnosu na proizvodnju, bila bi određenija.

4. Integracioni procesi u mljekarskoj industriji

U SR Hrvatskoj mljekare djeluju uglavnom pojedinačno. Neke su od njih učlanjene u Jugoslavensko poslovno udruženje u Beogradu, preko kojega se uglavnom opskrbljuju nekim kritičnim, napose uvoznim reprodukcijom materijalima i ambalažom.

Odsustvo poslovne koordinacije naših mljekara ima za posljedicu nesuklađenost asortimana proizvodnje, neujednačenost otkupnih i prodajnih cijena, nepodudarnost mjera za unapređenje proizvodnje i prerade mlijeka, nesklad i dezorijentaciju u investicionim zahvatima. Osim toga različit je pristup u rješavanju problematike izobrazbe stručnih kadrova što je naročito došlo do izražaja nakon prestanka rada Mljekarske škole u Bjelovaru.

Predstavnici nekih mljekara daju inicijativu za uspostavljanje poslovno-tehničke suradnje, koju se može realizirati osnivanjem Poslovnog udruženja za proizvodnju mlijeka i mliječnih proizvoda, Centra za intenzifikaciju poslovanja mljekarske industrije ili posebne sekcije unutar »Centrostočara«. Odluku o ovom pitanju treba da donese grupacija u cjelini, odnosno posebna komisija mljekarske industrije i organi upravljanja »Centrostočara«.

5. Cijene, premije i regresi

Minimalne otkupne cijene mlijeka koje je nedavno donijelo SIV (82,80 dinara za 1 litru mlijeka s 3,6% masti uz 30 dinara premije za proizvođače društvenog i 10 dinara za kooperante privatnog sektora) bile bi stimulativne i približile bi se povoljnom paritetu cijena mesa i pšenice. No kako uvjeti proizvodnje u čitavoj zemlji nisu isti, bilo bi svrsishodno, da se premija proizvođačima — kako društvenim, tako individualnim — izdiferenciraju prema uvjetima, odnosno rajonima proizvodnje.

Regresi mljekarama u cilju održavanja prodajnih cijena mlijeka i mlječnih proizvoda na nivou koji je u skladu s osobnim dohocima trebali bi i nadalje ostati, time da se povremeno revidiraju i saobražavaju s prihodima nepoljoprivrednog stanovništva.

Isplata premije ovisna je, međutim, o isplati regresa iz fondova općina i Republike. Kako ima nekih općina koje nemaju sredstava ili nisu izrazito zainteresirane za proizvodnju mlijeka, predlaže se da se regres od 10 dinara realizira na teret republičkih fondova, a da se sa strane republičkih organa izvrši odgovarajući rebalans s proizvođačkim komunama kroz raspodjelu budžetskih prihoda.

6. Mjere za povećanje akumulativnosti konzumnih mljekara

Radni kolektivi konzumnih mljekara su usprkos svom zalaganju dosad ostajali ne samo bez dobiti na mlijeku nego su iz viška prihoda na drugim proizvodima podmirivali višak rashoda na mlijeku. Time su dolazili u neravno-pravan položaj prema drugim mljekarama i poduzećima, a to je ujedno destimuliralo napore za povećanje produktivnosti rada i uvjetovalo dosta izraženu fluktuaciju radne snage.

U cilju poboljšanja položaja konzumnih mljekara predlaže se da se cijena konzumnog mlijeka određuje isključivo na bazi troškova nabave i obrade ovog mlijeka ne uzimajući u obzir ostali asortiman proizvodnje.

7. Osiguranje investicionih sredstava

Budući da se prodajne cijene mlijeku utvrđuju na nivou, koji upravo pokriva ukupne troškove poslovanja, ili je niži od njih, konzumne mljekare imaju vrlo male ili nikakve investicione fondove. Stoga se predlaže, da sredstva za veće, odnosno nove investicije, rekonstrukcije i proširenja kod konzumnih mljekara u pravilu osiguraju zainteresirane općinske skupštine.

8. Ocjenjivanje mlječnih proizvoda

Dugogodišnje iskustvo iz ranijih godina upućuje na potrebu redovitih smotri i ocjenjivanja proizvoda, jer time proizvođači dobivaju uvid u stanje kvalitete svojih proizvoda, njihove nedostatke, kao i mjere koje je potrebno poduzeti da se nedostaci otklone.

Stoga se zaključuje da Udruženje redovito vrši 3—4 ocjenjivanja godišnje i time omogućiti proizvođačima pregled asortimana i kvalitete mlječnih proizvoda na domaćem tržištu, kao i usporedbu kvalitete s inozemnim proizvodima po međunarodnim kriterijima.

9. Izdavačka djelatnost

»Mljekarstvo« i »Mljekarski list« po formi i sadržaju uglavnom odgovaraju svojoj namjeni. Da bi se proširila tiraža i interes čitalaca treba stalno nastojati, da se sadržaj »Mljekarstva« što bolje prilagodi potrebama mljekarskih radnih organizacija te stručnjaka i radnika zaposlenih u njima. Zbog toga — pored članaka koji obrađuju naša i inozemna naučna dostignuća — treba donositi i članke koji obrađuju problematiku pojedinih radnih organizacija.

»Mljekarski list«, koji je prilagođen potrebama proizvođača Zagrebačke mljekare, uz njenu suglasnost s odgovarajućim izmjenama, predlaže se proširiti i među proizvođače drugih mljekara.

10. Izmjena pravila

U duhu Osnovnog zakona o udruženjima građana (Sl. list SFRJ br. 16 od 6. IV 1965) mijenja se u čl. 1. i čl. 3. Pravila naziv, koji sada glasi: Udruženje mljekarskih radnika Socijalističke Republike Hrvatske, umjesto Udruženje mljekarskih radnika Narodne Republike Hrvatske.

Dipl. inž. Matej Markeš, Zagreb
Prehrambeno-tehnološki institut

MLJEKARE SRH U GODINI 1964.

(Iz izvještaja na godišnjoj skupštini
Udruženja mljekarskih radnika SRH)

1. Otkup mlijeka i mlječnih proizvoda

Prema podacima Udruženja mljekarskih radnika mljekare SRH otkupile su u godini 1964.:

mlijeka	143.460	tisuća litara
od toga:		
od individualnih proizvođača	74.897	„ „
od društvenog sektora	68.563	„ „
od toga:		
od vlastitog kombinata	39.302	„ „
od drugih društvenih proizvođača	29.261	„ „
vrhnja	112.2	„ „
sireva	438.6	„ kg
maslaca	36.7	„ „

Komparativni pregled kretanja organiziranog otkupa mlijeka u SRH tokom minulih 5 godina uočljiv je iz ovog pregleda:

Godina	Otkupljeno mlijeka			I n d e k s				
	mil. l			1960. = 100		Ukupno = 100		
	ukupno	od priv. sektora	od društvenog sektora	ukupno	priv.	društ.	priv.	društ.
1960.	100.6	61.6	39.0	100	100	100	61	39
1961.	107.1	60.5	46.6	106	98	119	56	44
1962.	107.6	55.8	51.8	107	91	133	52	48
1963.	137.5	71.6	65.9	137	116	169	52	48
1964.	143.5	74.9	68.6	143	121	176	52	48

Prednji pregled pokazuje stalno povećanje organiziranog prometa mlijeka. Ukupan porast u razdoblju 1960-64. iznosi 43%. Dok je otkup od privatnih proizvođača porastao za svega 21%, on je od društvenih proizvođača porastao za 76%. Učešće društvenog sektora u ukupnom organiziranom prometu mlijeka je sve veće, ali su za posljednje 3 godine odnosi neizmijenjeni.